

Ministerstwo Klimatu i Środowiska

Podsekretarz Stanu
Główny Konserwator Przyrody
Mikołaj Dorożała

DOP-WŚ.055.18.2024.KW
2989901.11643884.9582982
Warszawa, 28-02-2024

Pan
Wiktor Szmulewicz
Prezes Krajowej Rady Izb Rolniczych

Szanowny Panie Prezesie,

w odpowiedzi na pismo, znak: KRIR/JM/26/2024 z dnia 10 stycznia 2024 r. w sprawie podjęcia działań mających na celu ograniczenie populacji wilka w Polsce, przekazuję następujące informacje.

Wilk podlega ochronie ścisłej na terenie całego kraju od 1998 r. (aktualnie na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt). Populacja wilka od czasu objęcia ścisłą ochroną gatunkową systematycznie wzrasta, podobnie powiększył się zasięg jego występowania. W raporcie przekazanym w 2019 r. do Komisji Europejskiej, który został opracowany zgodnie z art. 17 dyrektywy siedliskowej, stan zachowania wilka w alpejskim regionie biogeograficznym uznano za właściwy (FV), zaś w regionie kontynentalnym określono jako niewłaściwy, ale ulegający poprawie (U1+). Należy pamiętać, że objęcie ochroną wilka zarówno na poziomie całego kraju, jak i konsekwencja ochrony na poziomie Unii Europejskiej – w Polsce od 2004 r., ukierunkowane było właśnie m.in. na ten cel, tj. na zwiększenie liczebności i zasięgu gatunku.

Należy zaznaczyć, że aktualnie istnieją mechanizmy łagodzenia konfliktów na linii człowiek-wilk. Należą do nich:

- możliwość wydania indywidualnych zezwoleń na odstępstwo od zakazu płoszenia lub też umyślnego zabijania osobników problematycznych. Zezwolenia takie były i są wydawane, np. w roku 2022 wydano 12 zezwoleń, a w roku 2021 - 20. Należy zaznaczyć, że zezwolenia są wydawane na wniosek zainteresowanego. Warto podkreślić, że wiele zgłoszeń rozpatrywanych w trakcie postępowania wyjaśniającego nie ma poparcia w faktach, co powoduje, że zebrany materiał dowodowy nie dostarcza przekonujących argumentów przemawiających za zasadnością odstrzału wilka. Niejednokrotnie też sami wnioskodawcy odstępują od pierwotnego żądania i nie uzupełniają braków formalnych w przestanych przez siebie wnioskach, co zgodnie z przepisami powoduje konieczność pozostawienia takich spraw bez rozpoznania,
- wypłata odszkodowań za szkody wyrządzone przez te zwierzęta na zasadach określonych w ustawie o ochronie przyrody,
- możliwość współdziałania poszkodowanych z regionalnymi dyrektorami ochrony środowiska lub dyrektorami parków narodowych w zakresie zabezpieczenia mienia – np. polegającego na budowie urządzeń lub wykonanie zabiegów zapobiegających szkodom finansowanych z budżetu właściwego miejscowo dyrektora parku narodowego lub regionalnego dyrektora ochrony środowiska, w ramach zawartych umów cywilnoprawnych.

Kluczowe jest więc zwiększenie efektywności stosowania mechanizmów łagodzących ewentualne negatywne skutki bytowania wilków w praktyce – m.in. przez gminy i przez poszkodowanych. Niezwykle ważne jest dalsze informowanie o ww. instrumentach prawnych i finansowych, monitorowanie sytuacji i podejmowanie działań stosownie do kompetencji i właściwości określonych w przepisach prawa. Istotna jest również współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego (odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo powszechne w skali gminy czy powiatu). Należy w tym miejscu podkreślić, że taka współpraca ma miejsce obecnie chociażby przez przeprowadzanie przez regionalne dyrekcje ochrony środowiska szkoleń dla gmin. W marcu 2021 r. na stronie internetowej Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska pojawiła się również informacja kierowana specjalnie do samorządów, w której przekazano zestaw podstawowych informacji, które pomogą zapobiegać incydentom z udziałem wilków lub odpowiednio na nie reagować (dostępna na stronie: Jak odpowiednio reagować na incydenty z udziałem wilków? Informacja dla gmin - Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska – Portal Gov.pl:

<https://www.gov.pl/web/gdos/jak-odpowiednioreagowac-na-incydenty-zudzialem-wilkow-informacja-dla-gmin>).

Dodatkowo w tym samym czasie polecono wszystkim regionalnym dyrektorom ochrony środowiska wystosowanie pism do wszystkich gmin, w których zamieszczono informacje o:

- potencjalnych sytuacjach niebezpiecznych z udziałem wilka, które mogą mieć miejsce,
- „Procedurze postępowania w sytuacjach konfliktowych człowiek-wilk” przygotowanej w GDOŚ, która może być pomocna przy ocenie sytuacji i podjęciu właściwych działań przez gminy,
- kompetencjach organów ochrony przyrody w zakresie wydawania zezwoleń na czynności zakazane w stosunku do zwierząt objętych ochroną ścisłą, w tym wilka,
- „Procedurze postępowania w sytuacjach konfliktowych człowiek-wilk” przygotowanej w GDOŚ, która może być pomocna przy ocenie sytuacji i podjęciu właściwych działań przez gminy,
- kompetencjach organów ochrony przyrody w zakresie wydawania zezwoleń na czynności zakazane w stosunku do zwierząt objętych ochroną ścisłą, w tym wilka.

Odnosząc się do kwestii zagrożenia dla zdrowia i życia ludzi ze strony wilków, informuję, że za bezpieczeństwo mieszkańców odpowiadają samorządy. Wynika to z ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40 z późn. zm.) oraz ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz. U. z 2023 r. poz. 122 z późn. zm.). To te organy są zobowiązane do monitorowania sytuacji i w razie zagrożenia podejmowania odpowiednich czynności, w tym – jeśli zajdzie taka potrzeba – występowania do rdoś i GDOŚ o zezwolenia na takie czynności jak płoszenie wilków czy nawet ich eliminację w sytuacjach najbardziej konfliktowych.

Jednocześnie należy mieć na uwadze, iż fundamentalnym celem ochrony gatunkowej jest zapewnienie przetrwania właściwego stanu ochrony dziko występujących na terenie kraju lub innych państw członkowskich Unii Europejskiej rzadkich, endemicznych, podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem oraz objętych ochroną na podstawie przepisów umów międzynarodowych, których Rzeczpospolita Polska jest stroną, gatunków roślin, zwierząt i grzybów oraz ich siedlisk i ostoi, a także zachowanie różnorodności gatunkowej i genetycznej. W celu realizacji tych idei powstał system instrumentów, w tym system odstępstw od zakazów obowiązujących w stosunku do gatunków objętych ochroną, które pozwalają na skuteczną ochronę poszczególnych gatunków, poprzez utrzymanie ich właściwego stanu ochrony, jak i realizacji uzasadnionych działań związanych z działalnością człowieka. Należy zauważyć, że odstrzał wilka powinien być rozwiązaniem ostatecznym, po uprzednim przeanalizowaniu możliwości zastosowania innych rozwiązań alternatywnych (tj. odstraszania czy też stosowania lepszych zabezpieczeń zwierząt gospodarczych). Zgodnie

z obecnie obowiązującymi przepisami prawnymi osobniki wilka mogą być zabijane jedynie na podstawie indywidualnych zezwoleń wydanych przez właściwy organ ochrony przyrody. Zezwolenia te mogą zostać wydane w przypadku zaistnienia łącznie przesłanek wskazanych w art. 56 ust. 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2023 r. poz. 1336, z późn. zm.), tj. w przypadku braku rozwiązań alternatywnych, jeżeli wnioskowane działania nie są szkodliwe dla zachowania we właściwym stanie ochrony gatunków chronionych oraz przy spełnieniu jednej z przesłanek indywidualnych jak na przykład ograniczenie poważnych szkód w mieniu, czy zapewnienie zdrowia i bezpieczeństwa powszechnego.

Należy zwrócić uwagę, że również na szczeblu UE dostrzeżono kwestię rosnącej liczebności wilka, powrotu tego gatunku do regionów, w których był nieobecny przez długi czas. Polska na arenie międzynarodowej jest podawana za wzór jak skutecznie chronić wilka, przy jednoczesnym dbaniu o interesy rolników.

Z wyrazami szacunku

Mikołaj Dorożala
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/